

Dissertatio Inauguralis Juris Germanici De Communionis Bonorum Conjugalium Vera Natura Atqve Principiis

Francofurti ad Viadrum: Litteris Tobiaë Schwartzii, [1730?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn877615764>

Druck Freier  Zugang





N. N. — 2 (13~~7~~.)

1. Hauptstück der jährlichen Sammelung, der unter dem Namen collectorum historiae et juris patrii veltiane erscheinende Gesetze, 1798. 1799.
2. ^{ausgew.} ~~ausgew.~~ Hauptstück der Sammlung, 1798. 1799, unter dem Namen collectorum historiae et juris patrii. ~~Graisch~~
3. Fidei, gestalt der bayrischen Abfindung der Grafschaften, nun Pothus, nun Balthasar.
4. Die Mittel u. Urkunden der Balthasar, nun Balthasar, so min vengatin die Balthasar, nun Balthasar.
5. Hauptstück der jährlichen Sammlung, nun vengatin die Balthasar, nun Balthasar.
6. Balthasar, de legato.
7. Balthasar, de eo, quod justum est circa mystas.
8. Balthasar, program ad Haffelberg disputat: de contractibus et act. honesti et Ali. juris.
9. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de praerogativa juris germanici praerogativa romano, in materia pectorum dotalem.
10. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de pecunia asseruati in contractu locationis cond. soluta, epusque in Concursu Crediti.
11. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de usufructu paterno in Fidei familiarum Familias.
12. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de indole genuina simultaneae I. Germ. investiturae cum longobardica collatae.
13. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de iure principis circa baptismum.
14. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de iure peregrinorum singulari in processum.
15. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de vi matrimonii consummati.
16. Balthasar program ad Haffelberg disputat: de libris l. matriculis ecclesiasticis et c.

17. Balthasar, progr. ad diss. Heybergii, de jure usus in censuris
su creditorum & liberis. in eadem classe integre adjudicandis.
18. Balthasar progr. ad diss. de Paltieri, de favore depositi.
19. Balthasar progr. ad diss. Meyeri, de remissione in mercedis
in locatione praediorum rusticorum abingens damnum ex
huc pecuniarum conductori contingens.
20. Balthasar progr. ad diss. ~~Balthasari~~ Schuffelii, de successione
ab intest. ex jure liberis.
21. Balthasar, progr. ad diss. Balthasari, de origine fluviorum
in genere, praecipue oblatorum in pomerania harumque in
dole.
22. Balthasar, de poena adulterii.
23. Weyßhul et Balthasar de serenissimorum ducum pomeraniae
meritis in rem literariam.
24. Balthasar de intellectu facultatibus ad voluntatem dei spi-
ritus sancti ductu componendis.
25. Balthasar, de voluntate aut angelorum sanctitatem.
26. Balthasar, de justificatione non physica sed poenali ad
sacram functionis christi pie celebrandum.
27. Balthasar de elutriatione spiritali.
28. Balthasar de diis gentium tutelariibus ex antiquitate quae-
dam.
29. Balthasar en. et quatenus illud restauratae humanae
salutis medium ratione investigari possit.
30. Balthasar, de lucis religiosis.
31. Balthasar, de linguae usu et abusu morali.
32. Balthasar, progr. ad Christum archangelis in creati
michaelis.

Disp: XLVII.

59.
62

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIS GERMANICI
DE
COMMUNIONIS BONORUM
CONJUGALIIUM VERA NATURA
ATQVE PRINCIPIIS,

QUAM
PRÆSIDE

CHRISTIANO GOD. HOFFMANNO,
S. REG. MAJ. CONSIL. INTIMO, FACULT. JURID.
ORDINARIO & h. t. DECANO

PRO

SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS
ADIPISCENDIS

IN ACADEMIA VIADRINA D. XIII. DECEMBRIS
A. P. C. N. MDCCXXX.

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
H. L. C. Q. C.

SUBMITTIT

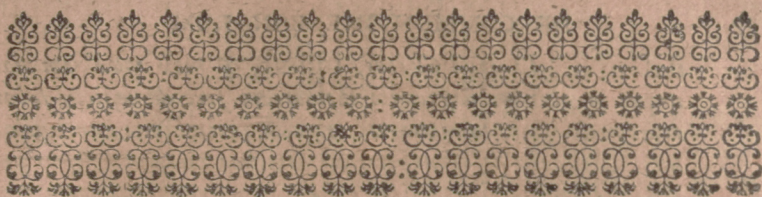
AUTOR & RESPONDENS

JOHANNES GOTTLIEB HERRMANN,
Chemnicensis Mifn.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Litteris TOBIÆ SCHWARTZII.

22

44



DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
COMMUNIONE BONORUM
CONJUGALIIUM.

§. I.

COMMUNIO BONORUM CONJUGALIIUM, de qua in præsenti acturi sumus, neglecta in *jure romano* (a), est JURIS GERMANICI (b), in *naturali æquitate* (c) fundata quidem, minime autem præcepta (d). Definitur a nobis, quod sit *jus matrimonio junctis competens in bona allodialia ac hæreditaria certo quodam æquali modo possidenda & dividenda, moribus germanicis introductum*. Differt a Societate bonorum atque communione, quæ per pacta dotalia (e) constituitur.

- (a) Nempe recentiori. Aliter primis reipublicæ temporibus, quod testatur DIONYS. HALICARN. *antiquit. roman. Lib. 2. pag. 95.* add. COLUMELLAM *de re rustica cap I.* quo loco commoda hujus communionis egregie descri-

A

descri-

descripsit. *Et apud Græcos, inquit, & mox apud Romanos usque in patrum nostrorum memoriam fere domesticus labor matronalis fuit, tanquam ad requiem forensium exercitatorum omni cura deposita patribus familias intra domesticos penates se recipientibus. Erat enim summa reverentia cum concordia & diligentia mista, flagrabatque mulier pulcherrima diligentia amulatione, studens negotia viri cura sua majora & meliora reddere. Nihil conspiciebatur in domo dividuum, nihil quod aut maritus aut femina proprium esse juris sui diceret. Huc quoque respexit PLUTARCHUS in praeceptis connubialibus L. 29. quo loco prohibet donationis inter virum & uxorem rationem reddit, ut conjuges nullius rei participes fierent, sed ut omnia communia judicarent. Interim hæc magis ex moribus quam juris necessitate, & magis amicitiae ac amoris conjugum quam certæ legi deberi, observavit NOODT *probabil. jur. Lib. 2. cap. 9.* Eo referendæ sunt laudes Nigrinæ apud MARTIAL. *Lib. 4. epigr. 74.**

*O felix animo, felix Nigrina marito,
Atque inter Latias gloria prima nurus!
Te patrios miscere juvat cum conjuge census
Gaudentem socio participive viro.*

Novimus Romanorum mores sæpius mutatos, imo & leges mutatas fuisse. Proinde dijudicari facile possunt, quæ a JCtis adducuntur, ut communionem bonorum inter conjuges ex Latio derivent, quorum argumenta recensuit STRYK *in usu moderno ad tit. de ritu nuptiar. § 90.* Distingvenda sunt tempora in juris romani doctrina: hæc via multæ superari possunt difficultates. Quæ autem vestigia hujus communio- nis in jure romano-justiniano deprehendantur, ostendit Dissertatio a Consultissimo DN. MÖRLINO in hac Viadrina a. 1727. *de donationibus propter nuptias habita §. L. lit. b. seq.* De jure novo certissima sunt, quæ l. 31.

D. de

D. de solut. matrimonio memorat, leges maritorum bona a bonis uxorum sedulo distinxisse.

- (b) Juri Germanico communionem illam bonorum vindicarunt SCHILTER. in exercitat. ad Pandect. Exercitat. XLI. §. 76. BEIER. in jure germ. lib. 3. cap. 9. §. 19. Idem testantur antiquæ paræmiæ juris germanici Leib ant Leib! Gut an Gut! HERT. Paræm. Jur. lib. I. §. 69. RUDINGER. lib. 3. Observ. 44. WEHNER. Obser. pract. voce Gut. add. ANT. MATTHÆI paræmiarum secundam: Mat ende wyf hebben geen verscheiden Gott pag. 15. nec non Gut ben Schleyer und Schleyer ben Gut. conf. de hac formula JOH. GEORG. WERNERI dissertationem Marburgi æ. 1714. habitam; add. dissert. sup. allega. §. 2. Caterum sunt quoque, qui hanc communionem bonorum juri canonico acceptam ferre velint, commoti illo imprimis argumento, quod in foro hodierno in causis matrimonialibus sequamur principia juris canonici, quibus hoc institutum respondere videtur. Inserviunt huic sententiæ stabiliendæ c. 2. X. de donation. inter virum & uxorem, quod conjuges ad divisionem bonorum communium ecclesiastica districtione compelli posse docet. Sed textum illum accuratius inspicientibus haud difficile erit observatu, in illo nulum jus constitui, sed ex constituto ac recepto discerni; quod non miramur, cum jus canonicum propius ad nostra tempora, imo ad mores nostros accedat, illisque sapius respondeat; hinc communionis illius conjugalium bonorum plura vestigia in jure canonico deprehenduntur. Conf. c. 8. X. de in integrum restit. c. 10. X. de consuetud.

- (c) Nihil æquitati & naturæ conjugalis societatis est convenientius, quam hæc bonorum communio. Primo enim amor conjugalis omnem alium amicitiae nexum; qui inter mortales contrahitur, superat: in a-

micitia autem supremum est, *omnia habere communia*, alterumque ab illarum rerum & bonorum usu, quæ inservire ipsi possint, non excludere. *Secundo* cum matrimonium ad dies vitæ contrahatur & individuum vitæ consuetudinem producat, communem quoque sortem subire tenentur conjuges, quam ratione bonorum declinare velle, indicium foret languentis admodum affectus. *Tertio* cum conjuges deceat honestum illum atque communem matrimonii finem, qui in promovenda familiæ felicitate, imprimis procreatorum liberorum educatione acquiescit, observare, non pœnitere eos poterit, omnem operam, omnem curam, omnia bona conjunctim eo conferre.

- (d) Non defunt argumenta, quæ contra hanc communionem bonorum afferri possint. Quid si mores, quod sæpius fieri solet, conjugum sint diversissimi, nonnunquam corruptissimi, ad imprudentiam prodigalitem, luxuriam inclinantes? Nonne hoc casu communio bonorum legibus introducta gravissimis damno ac periculo alterum conjugum exponit, atque nonnunquam innocentem multis ærumnis atque miseriis immerget. Sed hæc negotiorum humanorum est conditio, ut nonnunquam abusu optima instituta in vitium ac damnum vertantur; neque semper tam generale jus introduci potest, quod indistincte omnibus casibus ac eventibus applicari possit. Felicem hinc eam credimus rempublicam, in qua communionem illam bonorum inter conjuges non tam legis & juris necessitas, quam amor & fides conjugalís, communem familiæ florem & utilitatem respicientes, imperant.
- (e) Pactitia hæc fortunarum communio a libertate contrahendi & paciscendi dependet, imo ne jure romano

romano quidem interdicta cenferi potest, si modo non donationis causa contracta dici potuerit. *l. 16. §. 3. ff. de alimentis vel cibariis legatis. l. 32. §. 24. de donation. inter virum & uxorem.* Sed hoc casu communio illa non tam ex legibus & jure certo, quam ex contractu oritur. Aliter se res habet in illis locis, quibus hæc communio in certum jus transit; in his nullis indigemus pactis: leges & mores, nisi per speciales conventiones derogatum iis fuerit, hanc societatem constituunt, quæ plures solennitates non requirit. *HERT. de Societate facta contracta.*

§. II.

Doctrina de communione bonorum conjugalium admodum perplexa est. Tres hujus difficultatis causæ. *Prima*, quod recepto in foris Germaniæ jure romano connubiorum jura, neglectis patriis moribus, ex peregrinis illis legibus æstimata (a) fuerint. *Secunda*, quod consuetudines & jura locorum in exercitio hujus communionis admodum differant, & argumentatio de loco ad locum minime procedat (b). *Tertia*, quod in decidendis quæstionibus circa communionem bonorum hanc orientibus principia plerumque ex doctrina juris romani de societatis contractu petantur (c).

(a) Hinc inveniuntur territoria, in quibus sine omni dubio obtinuit hæc communio, quam autem hodie

ex illis exulare observamus. De antiquis Saxonum moribus, quod communio quadam bonorum inter CONJUGES intercesserit, testatur LEX SAXONUM *Tit. VIII. De eo, quod vir & mulier simul conquassierint, mulier MEDIAM PORTIONEM accipiat.* Clariora sunt, quæ leguntur in SPEC. SAXON. *lib. I. art. 31.* Man und Weib haben nicht gezwenet Guth bey ihren Leben; quæ genuina hujus textus lectio esse videtur. *vid. dissertat. de donation. propter nuptias superius allegatam pag. 10. lit. c.* Confirmat eandem editio Speculi Saxonici BOCKSTORFFIANA quæ anno 1501. *Augustæ Vindelicorum* prodiit. In ea enim allegata verba ita leguntur: *Mann und Weib haben kein gezwenet Guth zu ihren Leib etc.* Stirbt aber das Weib bey des Mannes Leib (quæ vox cum hoc loco nullum sensum habeat, ex antiquo Saxonico idiomate necessario interpretanda, eique vocabulum *Live* sive *Leben* substituendum) *sy erbt keine farende Habe / wenn Gerâthe und eigen.* Inde communionem bonorum in Saxonia receptam fuisse sentiunt SCHULTES. *Quest. illustr. 46. n. 12. 24. 40. & 41.* ZOBEL in *different. pag. 2. diff. 26. p. 285.* PERILL. DN. DE BERGER in *Dissertat. de discrim. bonor. uxoris §. 17.* Eam vero hodie superesse communi ore pene omnes negant. HEIG. *P. 1. qv. 29. num. 17. p. 389.* CARPZOV. *P. 3. Conf. 25. def. 9.* ZIEGLER *Tract. de Successione Conjugum §. 77.* HORN. *Respons. Classe IX. n. 1.* Eadem de MARCHIA BRANDENBURGENSI dicenda sunt. Nihil enim certius esse videtur, quam in ea inter conjuges communionem bonorum observatam fuisse; testantur de ea SCHEP-LIZ *ad consuetud. Brandenburg. P. III. Tit. 2. n. 2.* PRUCKMANN. *1. conf. 44. n. 7. 36. 61.* atque ex hoc principio multos annos Camerales Brandenburgicos nec non Facultatem Juridicam Francofurtensem judicasse refert Müllerus *pract. rer. forensium resol. 90. n. 10.* Improbaturum

tum autem postea illud de communione bonorum inter conjuges principium, tanquam *juri communi inconveniens* idem memorat, quamvis ex sententia allegata de 4. 1653. num. 18. plena antiqui juris abrogatio non clare pateat. Nam in ea quidem *Necessitas communio- nis bonorum* remissa, non autem omnis hujus juris ac principii usus sublatus, qui se extra singularem casum dicto loco adductum multis modis exserere potest. *Conf. KOHL. in declar. ad constit. Marcbic. quest. 8. pag. 158. STRYK. de Successione ab intestato. Dissert. 4. Cap. 3. §. 36. BRUNNEMANN. Cent. III. dec. 23.* Repudiata quoque in aliis territoriis hac bonorum communio, quæ videtur olim juris universalis germanici fuisse. *STRYK. de juribus singularibus connubiorum in Germania Cap. 1. §. 16.* Neque tamen ex eo plene cessat utilitas doctrinæ, cum non tantum in plerisque Germaniæ provinciis hujus communionis supersit usus, verum etiam in nonnullis vestigia hujus juris clarissima adhuc conspiciantur, non obstante, quod jure peregrino invalescente plerumque ignorentur, quo optimum & præstantissimum interpretandorum morum & consuetudinum præsidium negligitur. Falluntur certe in foro, qui ex recenter adsumptis juris romani appellationibus omnia dijudicant, immemores nonnunquam pristinos patriæ nostræ mores peregrini juris vestimentis indutos comparere. Opera sane pretium est, reddere iis germanam & antiquam togulam. Addimus, quod ab illo tempore, ex quo Domini Territoriales in Germania inceperunt jura provincialia condere, quæ plerumque ad juris romani principia accesserunt propius, relictas simul sapius fuisse locis particularibus antiquas consuetudines atque statuta pristini juris & observantiæ tenaciora. Casus igitur in illis obvenientes minime ex juribus illis provincialibus, multo minus romanis explicari possunt, quod etiam *Serenissimus*
Legis-

Legislator Saxonicus definivit Const. Elector. 20. P. 3. apud CARPZOV. *def.* 13. quo loco adducitur Rescriptum D. Christiani II. de dato Dresde d. 15. Dec. 1606. Daß auff des Orts beständig hergebrachte Gewohnheit præcise geurtheilet 2c. werden solle.

- (b) Variare circa modum & effectus hujus communionis jura particularia testantur, quotquot de hac materia scripserunt. MEV. *ad Jus Lubec. Lib. I. tit. 5. art. 5. p. 167.* ABRAH. a WESEL *de connubiali bonorum societate tr. 1. n. 6.* COTHMANN. *Vol. 3. conf. 19. n. 49.* varietatis hujus dux primaria causa, altera in ipsa juris consuetudinarii, quod in frequentes mutationes proclive, conditione quaerenda est, altera a statu provinciarum germanicarum dependet, qui cum in multas certo respectu separatas respublicas inclinet, quæ proprio imperio ac legibus vivunt, non mirandum est, quod in illarum institutis ac moribus gravior oriatur discrepantia.
- (c) Nervose de hac materia differuit MEVIUS *ad Jus Lubec. tit. 5. art. 5. n. 35.* Stramineum, inquit, argumentum est, quo magni viri etiam abusi sunt. Est inter conjuges communio, ex jure communi consecraria inde sequuntur. Sicut & hoc quod jure communi Societati tribuitur, nec deprehenditur inter conjuges: ergo nulla est inter illos communio. Hinc subtilioribus illis disputationibus, quæ ex comparatione legum romanarum de Societate cum hac communione bonorum nascuntur, facile carere possumus.

§. III.

PRIMO quæritur, *quænam bona ad hanc communionem referantur?* Bona, quæ in communionem veniunt, sunt vel universa (a) conjugum bona, vel in certa bonorum specie confi-

consistunt. (b) Aliquando hæc communio tantum bona durante matrimonio (c) acquisita attingit. Eximuntur ab ea bona feudalia, (d) avita, (e) fideicommissaria, (f) atque omnia illa, de quibus præsentēs possessores libere disponere nequeunt. Quid de bonis in loco, ubi bonorum communio ignoratur, sitis dicendum, quando in loco domicilii conjugum hæc bonorum societas approbata, multum (g) disputatur.

(a) Exemplum communionis omnium bonorum ex moribus Geldrix recenset GORIS. *adversar. jur. subciv. tr. I. cap. I. pag. 10.* Ita, quæ cujusque conjugis ante contractum matrimonium pecularia & propria erant bona, imo quæcunque hæreditate, legato aut donatione, constante matrimonio obveniunt, adeo per conjugalem societatem confunduntur, ut nihil cujusquam proprium dici possit, sitque soluto matrimonio cum superstitē æqualis omnium rerum conjugaliū faciendā divisio. PECK. *de testam. conjug. lib. 2. cap. 3. num. 1.* Idem de jure *Sleswicensi* testatur CYPREUS *de Spons. cap. 5. §. 31.* & eo respicit parœmia juris: Wenn die Decke über den Kopff ist, seyn sie gleich reich. Conf. DN. VOGTII *diff. de jure conjugum in bona, speciatim & sigillatim de præcipuo, quod viduis Nobilium in ducatibus Sleswicensi & Holsatia ex jure fascia capillaris competit, in prolegomenis, quæ multa singularia & erudita de hac bonorum communione in Germania continent: de jure EYDEROSTADENSI, HUSUMENSI vide eundem §. 13. 14. IN IURE BREMENSI part. 3. tit. 3. §. 1. Ord. 86.* So wor twee thesamende kahmen an Echteschipp wat de hebben, dat is, ôhrer beyde na Stadt, Recht

B

KOCH.

KOCH. in *specimine collationis differentiarum juris* &c. Sub titulo *conjuges*. Adde dissertationem doctissimam V. C. CASP. à RHEDEN de *SucceSSIONE conjugum statutaria Bremensi Cap. 5. pag. 17.* ubi docet objectum hujus communionis bonorum esse omnia bona presentia, etiam ea, quæ donatione alterutri conjugum quaesita, vel si hæreditas vel legatum alterutri deferatur vel thesaurus inveniatur, item res, nomina & actiones. JUS MINDENSE lib. 1. tit. 13. art. 6. expresse meminit communionis bonorum omnium verbis, es wäre denn Sache, daß solche Eheleute wieder dieser Stadt uhr, altes Herkommen und Gebrauch in denen Ehe, Pacten keine Gemeinschaft ihrer Güter gemacht/ oder von ihren Gütern ein gewisses sich vorbehalten hätten: eaque bona clarius describuntur lib. II. tit. 2. art. 16. Die Frau oder der Mann möchte nehmen die Helffte alle des Euttes/ das vorhanden wäre in erben und reden (sive in immobilibus sive in mobilibus consistentibus) oder an Baarschaften und sonst in fahrenden Haabe. conf. CRUSIUM ad h. l. p. 234. 242. Nec aliter in JURE MARCHICO appellatio *communium bonorum* accipitur, quæ omnia mobilia, immobilia, nomina, actiones & jura involvit. STRYK. de *Success. ab intestato Diss. IV. Cap. 3. §. 22.* In POMERANIA imprimis *Stetini* universalem bonorum communionem ab antiquo receptam docet MYNSINGER. *decis. 6. resp. 52. n. 23.* Plura legi possunt apud SIBRAND. von dem *Stettinischen Rechte* pag. 37. quo loco adducit attestatum *Judicii Stetinen-* sis de anno 1518. d. 28. Mart. divisionem hæreditatis faciendam esse aus denen von ihren beyden insgemein besessenen Gütern &c. MATTH. STEIN de eo, quod juris est circa portionem conjugis statutariam in *Pomerania Orientali.* JUS CULMENSE, quod juris Saxonici vestigiis inhæret, communionem bonorum ad omnia quoque bona extendit v. BÜTNERI *dissert. de Prutenica bonorum inter conjuges*

conjuges Societate Cap. 1. §. 4. in quo annotat, nomen bonorum omnem fortunam, omnes facultates atque opes, omniaque in commercio conjugum existentia Culmensia seu allodialia, & quidem tam ex industria, quam fortuito, tam praesentia, quam futura, tam ex contractibus inter vivos, quam ultimis voluntatibus obvenientia bona, imo etiam ipsa nomina activa atque per consequens passiva, factaque licita & utilia operasque sociorum continere. adde das alte Cölmische Recht lib. IV. tit. I. §§. jus PRUTEN. lib. 5. tit. 12. art. 5. §. 2. Da aber die Eheleute, wie oben gesagt, ohne sonderbare Paction und Bedingung oder Vernehmung in die Ehe zusammen kommen, und also mit einander in der Ehe und in communione bonorum zu Cölmischer Liebgerechtigkeit sitzen: Da sollen nicht allein alle in wehrender Ehe erworbene und gewonnene Haab und Güter, sondern auch die so ein jeder Ehegatte sonst in die Ehe gebracht, oder von seiner Linien her durch Testament oder sonst ererbet und überkommen hat, für gemein und also ihr jedem zum halben Theil alles nach obgedachten Cölmischen Rechten zugehörig gehalten werden. De origine communionis illius bonorum inter conjuges in Borussia videri possunt HARTKNOCH. de jure Prussorum §. 5. SCHÜZ. lib. I. chron. Poruss. fol. 19. add. JOH. HENR. de HAUENSTEIN. in repertorio juris Prutenici sub voce communio p. 156. & ROSTEUSCHERUM de communione bonorum Flamingical. cap. 11. §. 17. Neque ex altera Germaniae parte desunt exempla communionis omnium bonorum inter conjuges. Si ipsam HELVETIAM ingrediamur, quae multa juris Germanici antiqui principia retinuit, antiquissimi nexus cum imperio nostro reliquias conspiciamus ex statutis BASELENSIBUS P. III. tit. 6. Daß wenn Eheleute ohne sonderbare Paction oder Ehebindung zusammen kommen, beyderseits in der Ehe gebrachte darinne ererbet,

B 2

gewun-

gewinnene und errungene Güter gemein seyn und heißen sollen. Conf. SCHAFFHUS. Erbrecht apud celeberr. Dn. LEV in den Rydgenössischen Stadt- und Land Recht Tom. II. p. 759. Daß je ein Ehegenos von seinen andern Ehegenos, welcher vor ihm ohne Leibes- Erben abstirbt, allen zugebrachten auch ererbten und in wehrender Ehe von ihnen beyden errungenen und gewonnenen, und sonst in anderweg zugefallenen Gut liegenden und fahrenden Haab nichts ausgenommen, den halben Theil durchaus für Eigenthum ererben und hinnehmen mögen sollen. Non vacat ulterius progredi in enarrandis exemplis universalis hujus bonorum communionis inter conjuges: adducta sufficere possunt ad demonstrandum hujus doctrinae usum. Extranea exempla à GORISIO, WESELIO, aliisque communicata ac saepius repetita lubentes pratermittimus, memores, nos hoc loco de conciliandis hujus juris principiis tantum sollicitos esse.

- (b) Id quoque in quibusdam Germaniae territoriis observamus, non indistincte bona conjugum omnia communioni censi obnoxia. Aliquando ea versatur tantum circa bona matrimonio illata, & separantur bona distinctim semper possessa & administrata. v. Dn. VOGTII celeb. Antecessoris Kiloniensis de communione bonorum inter conjuges, ejusque effectu praesertim secundum Jura Lubecensia Dissert. §. 8. Cumque haec a moribus dependant, frustra hic allegatur l. 74. ff. pro socio, qua tenetur socius ad communicandum sociis, quae acquisivit, GORIS. adversar. juris subciv. tract. I. cap. 5. Superius jam monitum, quod argumentum a societate ad communionem bonorum conjugum ductum fallat. Ubi haec jura vigent, semper de illatione bonorum dispiciendum erit. Alibi ab hac communione excipiuntur bona immobilia, quae antiquis Germaniae moribus ad

ad proximos agnatos masculos transire solebant. Inde forte evenit, ut viduis, quo haberent unde se sustentarent, certa dos relinqueretur una cum ornamentis muliebribus, quæ in Saxonia *Gerade* appellatione notantur: accedebat his nonnunquam usufructus vel ad dies vitæ vel usque ad finem viduitatis percipiendus: de divisione acquæstus conjugalis inferius dicendum. De immobilibus vix aliqua occurrit mentio; nam ea in marium dominium plerumque transferebantur. V. LEG. SALICAM. *Tit. LXII.* LEG. RIPUARIORUM. *Tit. LVI.* IN LEGE ALAMANNORUM *Tit. LVII.* ad hæreditatem immobilium tunc demum admittitur filia, si sibi *coequali colono* nupserit: unde aliquam juris rationem elicimus, quod in hac prohibitionem respexerint majores nostri inter alia ad favorem agriculturæ. Interim hæc inæqualitas multis iniqua visa fuit. Evolvatur MARCULEUS *Lib. 2.* Formular. X. atque XII. in qua posteriori hæc verba leguntur: *diuturna sed impia inter nos consuetudo tenetur, ut de terra paterna sorores cum fratribus portionem non habeant, sed ego perpendens hanc impietatem, sicut mihi a Domino equaliter donati estis filii, ita a me sitis equaliter diligendi & de rebus meis post meum discessum equaliter gratulemini: ideoque per hanc epistolam te dulcissima filia mea contra Germanos tuos filios meos illos, in omni hæreditate mea, equalem & legitimam esse constituo heredem, ut tam de alode paterna quam de comparato vel mancipiis, aut presidio nostro vel quandoque morientes reliquerimus æqua lance cum filiis meis germanis tuis dividere vel exequare debeas.* Hinc conjecturis assequimur, cur aliquando in communione bonorum diversa bonorum qualitas fuerit observata, quod factum in primis recentiori ævo auctis privatorum opibus, crescente luxuria, eaque occasionem bonorum distinctioni præbente, quam antiquissimi majorum

vix noverant. Patet quoque ex eo, cur uxoribus ac
 fœminis licuerit præripere *utenſilia, geradicas res, dotem,
 morgengabam*, ſimiliaque, cum reliqua in diviſionis
 communionem vocata fuerint. Igitur non miramur,
 in hac bonorum inter conjuges communionem ſenſim
 in diverſis Germaniæ provinciis ad bonorum diffe-
 rentias reſpectum fuiſſe habitum; unde confideran-
 tibus eam inter conjuges bonorum communionem
 incumbit ſimul attendere, *an bonorum aliqua differen-
 tia moribus ſit introducta?* Quæ de bonis avitis adduxi-
 mus, ab experientia comprobantur. GORIS. *adverſ. tract.*
1. num. 30. WESEL. *de connubiali conjugum ſocietate Tract. I.*
n. 83. CARPZOV. *P. 2. conſt. 12. def. 1. & def. 3. n. 3.* Exem-
 plum diverſitatis bonorum in hac communionem ob-
 ſervatæ ex JURE JUTICO retulit ſuperius laudatus a no-
 bis DN. VOGT. in *tractatu doctiſſimo de jure conjugum in*
bona §. 4. Ex illo loco patet, quod communio bono-
 rum JURE JUTICO reſtrieta ſit, (1.) ad res mobiles &
 pecuniam, (2.) ad immobilia conſtante matrimonio
 titulo ſingulari acquiſita, *koſt Land, eigen Land*, (3.)
 ad proventus ex immobilibus hæreditariis, vel quæ
 conjuges tempore contracti matrimonii habuerunt,
 vel ſtante conjugio ex aliorum hæreditate acceperunt.
 add. JOACH. BLÜTINGII *Gloſſam oder gründliche Erkläh-
 rung des im Herzogthum Schleſwig introducirten und*
gebräuchlichen Low oder Rechts, Buchs Lib. I. cap. 6. pag.
 25. Plura adducere exempla, quamvis in promptu
 ſint, inſtituti ratio non permittit.

- (c) Æquiſſimum eſt, ut conjuges ſibi communicent,
 quæ durante matrimonio acquiſiverunt. Cum enim
 præſumantur omnes opes, conſilia, curas, operas in
 communem familiæ utilitatem ac commodum con-
 tuliſſe, non iniquum eſt, ut lucri percepti participes
 ſiant. In aliam prorsus ſententiam abiit JUS ROMANUM,
 cui

cui teste Q. MUCIO in l. 51. ff. de donatione inter virum & uxorem suspecta videbantur ab uxoribus acquisita: QUINTUS MUCIUS ait, cum in controversiam venit, unde ad mulierem quid pervenerit: & verius & honestius est, quod non demonstratur unde habeat, existimari a viro, aut qui in potestate ejus esset, ad eam pervenisse. Evitandi autem turpis questus gratia circa uxorem hoc videtur QUINTUS MUCIUS probasse. Ex ea lege ICTI regulam exsculperunt: Quod acquisita per mulierem constante matrimonio presumantur acquisita de bonis mariti CARPZOV. in Jurispr. forens. P. 3. Const. 25. def. 8. Sed nescimus, annon hæc turpis questus suspicio nimium extendatur & an eandem Germani nostri de uxoribus suis suspicandi rationem habeant, quæ forte apud Romanos inveniebatur. Certissimum est, hanc præsumptionem moribus nostris minime convenire: hinc quoque ea cessante, acquisitorum, durante matrimonio cum utroque conjugum communicatio in plerisque locis deprehenditur; eumque morem a majoribus nostris accepimus. Ita Lex RIPUARIORUM tit. 37. uxori, non existentibus pactis dotalibus, permittit ex bonis defuncti mariti quinquaginta solidos in dotem recipere, & TERTIAM PARTEM de omni re, quam simul CONLABORAVÉRINT, vindicare. Apud SAXONES viro & mulieri ex iis, quæ simul CONQUISIERANT, mediam portionem assignari volebant WESTFALI. V. LEG. SAXON. tit. 8. quas nuper doctissimo commentario illustravit DN. GÆRTNERUS, Prof. Acad. Lips. Celeb. meminit etiam CONLABORATIONIS cujus tertia pars in uxorem transferenda CAPITHL. lib. IV. cap. 9. & lib. V. cap. 295. Adde TRADIT. FULDENSES lib. 2. cap. II. Append. GREGOR. TURON. c. 85. p. 655. LABOR in his textibus accipitur pro acquisitione, non ineleganter: eique respondent vocabula in germanico idiomate usitata Errungen schaff.

schafft. i. e. dasjenige, was in der Ehe errungen und gewonnen ist, *CHUNPULZ. VANDNECH part. 4. tit. 12. §. 1. WDMBEN REFORMATION Lib. 4. part. 4. tit. 6. WEHNER sub h. v. SPEIDEL & BESOLD sub voce Rungen/* gewonnene Güter. Profluxit hoc institutum ex prima matrimoniorum apud Germanos conditione, quam acute descripsit *TACIT. de moribus Germanorum cap. 18. Dorem inquit, non uxor marito, sed maritus uxori offert. Intersunt parentes & propinqui, ac munera probant, munera non ad delicias muliebres quaesita, nec quibus nova nupta comatur, sed BOVES & FRENATUM EQVUM & SCVTVM cum FRAMEA GLADIOQVE. In hac munera uxor accipitur, atque INVICEM, ipsa armorum aliquid viro offert: hoc maximum vinculum, hac arcana sacra, hos conjugales Deos arbitrantur.* Ne se mulier extra virtutum cogitationes extraque bellorum casus putet, ipsis incipientis matrimonii auspiciis admonetur, VENIRE SE LABORVM PERICVLORVMQVE SOCIAM, idem in pace, idem in praelio passuram ausuramque: hoc JUNCTI BOVES, hoc PARATUS EQVVS, hoc data ARMA denuntiant. His verbis, ROMANVS optimos barbarorum mores laudavit, qui ad posteros quoq; transmissi & multis in locis in hunc usque diem pro praesenti statu servatisunt. Ortæ tamen sunt ex mutato vitæ genere enatisq; infinitis pene bonorum speciebus infinitæ de hoc ACQVESTU CONJUGALI disputationes, quas auxerunt jurium peregrinorum interim Germaniæ fora ingredientium subtilitates. Cum enim majores nostri in illa morum simplicitate ignoraverint sollicitas illas recentiorum temporum ratione bonorum receptas partim etiam noviter excogitatas differentias atque amicissimam conjugum societatem nondum vexarint, de bonorum communium tam illatorum, quam acquisiteorum discrimine disceptationes, exigua

exigua opera atque exigua juris scientia divisio bonorum existente divisionis casu fieri poterat. Jam enim anceps & multis dubiis involuta quaestio est, *quanam bona in censum acquasus conjugalis & inde dependentis communionis proprie veniant?* An huc tantummodo referenda, quæ conjugum opera & industria sua acquisiverunt? GARSIAS *de acquasus conjugali num. 1.* an bona, quæ maritus ex officio publico, Judicis, Advocati, Medici, Confiliarii &c. acquisivit, huc pertineant? Affirmant HEESER *de acquasus conjugali p. 2. loc. 18. num. 33.* Neg. HARPPRECHT. *Vol. 4. Conf. 63.* an bona aliunde advenientia? NIC. EVERHARD. *Vol. 2. Conf. 219. n. 9.* an lucra constante matrimonio ex rebus dotalibus acquisita? HEIG. *P. 1. qv. 2.* RICHTER. *Vol. 2. Conf. 192.* an ususfructus durante matrimonio cum proprietate consolidatus? CHASSAN. *ad Consuetudines Burgund. rub. 4. §. 2. n. 12.* an accessionis augmentum rebus unius conjugum propriis contingens? LAUTERBACH *diff. de Societate bonorum conjugali, c. 4. §. 18.* an hæreditates alterutri conjugum delatæ, legata, mortis causa donationes, thesaurus inventus? LAUTERBACH. *ib. §. 20. 21. 22. 23. 24. 25.* an dona nuptialia? RICHTER. *Vol. 2. Conf. 133. n. 1. & 2.* an aliæ donationes, honoraria, similiaque? CARPZOV. *P. 3. Conf. 25. def. 14.* MEV. *ad Jus Lubec. p. 2. tit. 2. art. 12. n. 72.* SANDE. *Lib. 2. dec. Frific. tit. 5. def. 4.* CARPZ. *lib. 5. tit. 10. Resp. 116.* HEESER *de acq. conj. p. 2. loc. 18. n. 17.* an debita antiqua redempta post initum matrimonium? LINGLOIS *ad l. f. C. per quas person. Dec. 12. qv. 6.* an bona per transactionem quaesita? LAUTERBACH *l. cic. §. II.* an prædia pro pecunia ex fundo patrimoniali vendito emta LOPEZ. *de lucro matrimoniali c. 6. n. 5.* an bona ex certa negotiatione, cauponaria &c. conquisita? HARPPRECHT. *Vol. 5. Conf. Tub. 81. q. 27.* Adde WESEL. *de quaestuum*

struum inter conjuges communione tract. 2. cap. 2. an pretium redactum e venditione feudaliū? RODENBURG. in tr. de jure conjugum. tit. 2. c. 4. §. 26. & sexcenta alia, quibus hæc doctrina premitur dubiis. Nostrium jam non est in hanc litium ac controversiarum pelagum nos immittere, persuasi tamen sumus, difficultates illas, si non prorsus superari, optima tamen ratione evitari posse. Si in re ancipiti lapsi cuidam videri queamus, veniam facile nos impetraturos speramus. Triplex bonorum genus apud Germanos nostros olim observatum fuisse credimus. Habebant majores nostri BONA MATRIMONIO ILLATA, habebant BONA constante matrimonio ACQUISITA, habebant etiam aliunde ADVENTITIA. Illata dicimus, quæ maritus & uxor ineuntes matrimonium conferebant. Hæc communicari invicem jubebat amor conjugalis, eamque communicationis necessitatem imponebat istorum temporum simplex ac divitiarum expers æconomia, cum bona in jumentorum certo numero ac prædiorum sive agrorum certa quantitate consisterent. Hæc bona certe viventibus conjugibus erant communia; & huc forte respiciunt verba juris antiqui Saxonici æque ac Svevici: Mann und Weib haben bey ihren Leben kein gezeuget Guth. Bona hæc ad communem familiæ utilitatem & sustentationem impendebantur. Alia erant bona utriusque conjugis operis, cura & sollicitudine, imo parsimonia ex fructibus bonorum illatorum *conquista*, quæ augendæ rei familiari inserviebant: proinde æquitas postulabat, ut hæ acquisitiones sive accessiones invicem certo respectu communicarentur & neglectis arithmeticæ vel geometriæ regulis soluto matrimonio vel pro dimidia vel alia insigniori & moribus recepta parte dividerentur: & inde evenit, ut in hac divisione neque quan-

quantitas illatorum, neque anxie quæreretur, ex cuius conjugis bonis superstites quæstus provenerint. Ea enim consuetæ divisioni erant obnoxia. Denique occurrebant etiam bona *aliunde*, quæ neque illata neque operis aut bonis conjugum acquisita erant, quæ describuntur in Capitularibus Regum Francorum *lib. IV. c. 9. & lib. V. c. 292.* quod ea fuerint aliunde ducta & comparata, vel ab amicis collata. Et hæc quoque conjuges sibi communicare solebant, seque illorum participes reddere. Ita bonorum quædam differentia & ex ea certi communionis gradus fuerunt. Ex his concludimus communionem bonorum aliam fuisse *plenior*, aliam *restrictior*. Plenior dicimus, quæ bona illata, acquisita & adventitia complectebatur, restrictior vero, quæ in communionem illatorum vel acquisitorum acquiescebat. Hæcque posterior in multis Germaniæ locis hodie adhuc reperitur. Concludimus porro ex his principiis, quod conditio hujus communionis non dijudicari debeat ex doctrina juris romani de *Societatis* contractu: & hinc non tantum otiosæ, verum etiam captiosæ sunt quæstiones, *an communio illorum acquisituum ex jure Societatis, an ex natura ipsius matrimonii oriatur?* Utrumque negamus: Neque enim legibus Sociorum se adstringunt matrimonium ineuntes, neque matrimonium sua natura talem communionem exigit, cum conjugium sine hac communionem subsistat. Fundamentum unicum hujus communionis sunt mores, consuetudines & jura recepta, ex his natura communionis examinanda est. Hinc consistit ea, si vel maxime nullæ præstentur operæ, vel ab altera parte nulla pecunia vel bona conferantur: hinc soluto matrimonio nulla repetitur fors, aut a bonorum massa detrahatur: imo in hac communionem sæpius evenire potest propter unius

conjugis egestatem & ad præstandas operas deficientem habilitatem, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiat, quæ omnia a Societatis regulis abhorrent. Porro non levis ambiguitas in vocabulo *acquisitionis*prehenditur. Modo enim hæc vox accipi potest de bonis, quæ ex præsumta conjugum *collaboratione* compilata sunt; modo in generaliore significatione pro omnibus indistincte bonis, quæ inito matrimonio acquisita sunt, & non tantum ex operis conjugum, aut fructibus communium bonorum proveniunt, sed cuius conjugum speciali aut singulari titulo obtigerunt. Hæc vocis differentia minime est negligenda, cum ab ea decisio pene omnium adductarum quæstionum dependeat, ex quibus constitutis duabus regulis nos extricare possumus. PRIMA est: *Quoties per BONA ACQUISITA ea tantum intelligimus, quæ ex operis conjugum aut fructibus bonorum illatorum originem trahunt, toties non tantum bonorum quedam communio illatorum inter viventes præsumitur, verum etiam in communionem veniunt omnia emolumenta, fructus, accessiones, meliorationes, quæ operis utriusque aut alterutrius conjugis vel ex ejus bonis comparata sunt, & hoc casu separari possunt ac debent aliunde acquisita.* SECUNDA REGULA eo redit: *Quoties bona acquisita appellantur, quæ non tantum ex bonis illatis conjugum proficiuntur, verum etiam quovis alio titulo ac commodo obtinentur; toties præsumitur communio quedam universalis omnium bonorum durante matrimonio ad maritatos pervenientium.* Hæc posterior communio proxime ad communionem bonorum universalem accedit, imo suspicamus, in illis locis, in quibus acquisita in conjugio sine discrimine annumerantur acquæstui conjugali, receptam olim fuisse communionem quandam bonorum illatorum ac durante matrimonio acquisiteorum universalem.

Pepe-

Peperit autem non exiguam confusionem diversa vocis ACQUISITIONIS notio. Distingvi enim solet communio acquiritorum bonorum a communione omnium bonorum. Recte se ea habent, si quid per acquisita bona intelligendum prius definiatur. Si enim ad acquisita bona omnia referantur, quæ post matrimonium ad conjuges perveniunt, exigua erit inter hanc acquæstuum communionem & bonorum communionem differentia. Jure-Consultos Gallos ex moribus provinciarum, quæ jure consuetudinario reguntur, differentiam aliquam constituere inter BONA ACQUISITA, & BONA CONQVISITA, quæ posteriora id, quod olim COLLABORATIO dicebatur, innuere, volunt TRONÇON in elegantissimi commentario ad *Consuetudines Parisienses art. 120. p. 438. add. art. 152. p. 349.* aliique WESEL *tract. 2. de quæstuum inter conjuges communione cap. 2. n. 6.* Cæterum hæc docent non in nudo vocabulorum sono acquiescendum esse: atque ex his principiis dijudicanda esse credimus, quæ in consuetudinibus ac juribus particularibus de *communione bonorum acquiritorum* leguntur, quorum ex multis paucissima exempla adducemus. *JUS BAVARICUM Tit. 1. art. 1. Des Land Rechts* de bonis acquisitis hunc in modum disponit: *deßgleichen soll ihr geben werden ein gleicher Kinds-Theil so viel einem jeden Kinde zu gleichen Theilen gebühren mag, mit ihren oder andern von ihren Mann herkommenden ehrlichen Kindern, aus alle dem Vermögen das beyde Eheleuthe von den Einkommen ihrer Güter ersparet / oder sonst durch ihren eigenen Fleiß erobert / aber nicht durch Erbschaft oder in andere Weg dem einen Ehegatten allein zugestanden ist.* Consentit *LANDRECHT* des Marggrafft. *BADEN. P. VI. tit. 5. §. 2.* quo conjugibus

jugibus assignatur der dritte Theil des errungenen und gewonnenen Gutes, idque separatur von dem herzu-
gebrachten oder ererbten Haab und Güter. Conf. FERD.
CHRIST. HARPPRECHT. *Juris communis & provincialis Marchico-Badensis differentias* pag. 134. JUS WÜRTEMBERGI-
CUM P. IV. tit. 5. distingvit bona, welche in der Ehe er-
rungen und gewonnen worden / von dem zugebrachten /
im Standt der Ehe ererbten oder in ander Weg be-
kommenen. JUS PALATINUM in hereditate conjugis sine
liberis decedentis differentiam constituit inter bona
defuncto propria immobilia & mobilia, illata per
hereditates & acquisita, quæ titulo Errungenschaft
veniunt. Hanc vero acquisitionem definit: **Errun-**
genschaft ist alles, was zwey Eheleute mit fleißiger Ar-
beit, fürsichtiger Haushaltung und Geschicklichkeit über
ihr zubringens, ererbtes, legiertes oder geschenkt durch
Gottes Segen erlangen, erobern und an sich bringen
und dadurch ihre Nahrung bessern. WALZ: **LAND-**
RECHT lib. IV. tit. 12. Bona conjugum in matrimo-
nium apportata a bonis constante matrimonio acqui-
sitis sollicitè distingvuntur in REFORMAT. FRANCOFUR-
TENS. Part. V. tit. 4. von Erbschaften der Eheleute und
erstlich in denen Gütern, so sie zusammen bringen oder in
stehender Ehe ihnen aufersterben. Et Titulo V. von Erb-
schaften der Eheleute in denen Gütern so sie in stehender
Ehe bey einander sämtlich erzeugen und erobern.
Describuntur bona illa acquisita §. 3. solche Güter so
zwey Eheleute in stehender Ehe beyeinander, es sey durch
ihr eines (doch daß dasselbige Ehegemächt kein eigen son-
dern Handel führe) oder sie beyde mit ihren mäh-
samen Fleiß guter treulicher Haushaltung und
fürsichtiger Geschicklichkeit über dasjenige, so sie bey-
ders zusammen gebracht haben, durch Gottes Segen
erobern und an sich bringen, für erzeugte Güte sollen
verstan-

verstanden und gehalten werden. Hæc quoque bona deficientibus liberis superstiti conjugii integra cedunt §. IX. Alia jura acquisitis bonis multo ampliorem sensum tribuunt. *JUS LUBECENSE lib. I. tit. X. §. 6.* negativam præbet definitionem. Alles ist nach Lübschen Rechte wolgewonnen Gut; was kein Erb. Gut ist: Erb. Gut vero h. l. dicuntur bona gentilitia, familiaria, patrimonialia. *MEV. ad h. l.* Interim in successionem conjugum ad hanc acquisitionem non respexisse videtur *Jus Lubecense*, quod docet. *art. 12. tit. 2. partis 2 REFORM. NORIMBERG. Tit. XXVIII. Lege. 1.* bona illata & acquisita conjugii superstiti communicat verbis: was beyde Eheleute auff die Zeit ihres Venschlaffes über Bezahlung ir beydes hievor gemachter Schulden zu einander pringen; auch alles was sie hernach in Ehlicher Beywohnung überkommen und gewinnen / das sollen sie als ir Beyder versammet Gut miteinander genießern und gebrauchen. *add. LAUTERBACH. de societate bonorum conjugalium cap. IV. §. 3.*

- (d) Introducta enim sunt feuda recentiori ævo: cumque non in pleno Vasalli sint dominio, neque contra primam concessionis regulam alienari aut in alium transferri possint, hujus communionis vix capacia sunt. De fructibus forte aliud dicendum, quatenus communicatio illorum non nocet necessitati servitii ex feudo præstandi: quod enim ratione illorum communio quædam admitti possit, partim ex præsumptione illa, quod uxoris bona illata in feudum conversa credantur, partim ex illis juribus atque emolumentis, quæ Viduæ bonis feudalibus in plerisque Germaniæ provinciis constituta sunt, argumentamur. *HARTMANN PISTOR. lib. 1. qu. 4. STRUV. in syntag. jur. Feud. cap. 14. §. 5.* cæterum a communione bonorum feuda regulariter sunt exempta. *GORIS. adversar. Jur. subciv. tract. 1. cap. 1.*

§. 33.

§. 33. & cap. 3. IDEM *ad consuet. Velav. cap. 10. art. 2. gl. 1. n. 2.* SCHRASSERT *in manipulo Sicilimentorum feudaliū pag. 79.* WESEL. *l. cit. pag. 18.* Cessat prohibitionis ratio in feudis, quæ alienari & ad alios libere transferri possunt. In his communioni locum relinquunt BURGUND. *ad consuetud. Flandrie tract. 3. n. 19.* ANT. MATTHÆI, *paroem. 2. num. 23.* VOET. *ad Digestor. lib. 23. tit. 2. pag. 45.*

(e) Avita bona hoc loco appellantur, quæ a majoribus transmissa sunt & non facile extra familiam transferri possunt. LEX RIPUARIORUM *tit. 56. §. 3.* Germanis dicuntur **Stamm-Güter/ Erb-Güter** & regulariter de immobilibus accipiuntur. JURE LUBECENSI definiuntur, welche einem Menschen anfallen mögen von seinen Eltern oder Bluts-Freunden in aufsteigender, niedersteigender und Seit-Linien. MEY. *ad jus Lubec. lib. I. tit. 10. art. 6. num. 12.* in STAT. HAMBURGENS. *p. 3. tit. I. art. 7.* was jemand von seinen Eltern oder nächsten Freunden durch tödtliche Fälle angeerbet. conf. B. DN. LUDOVICI *disf. de diverso jure bonorum adquiretorum & hereditariorum.* add. GORIS. *l. cit. de bonis imperii Noviomagensibus.* conf. superius dicta sub lit. b. JURE SAXONICO ELECTORALI *P. 2. Const. 12.* bona avita nominantur, welche der donator nicht selbst acquiriret oder erlanget, sondern die von seinen Vorfahren, als Groß-Vater und dergleichen gewonnen und von demselben ihren Ursprung haben. BEIER *in jure german. lib. II. cap. II.* Opponuntur avitis bona acquisita, de quibus JUS WEICH-BILD. *art. XX.* Denn was einer umb seinen Pfennig erkaufft, das mag er wohl geben, wenn er will ohne jemand's widersprechen. Cum igitur circa illa avita non libera prorsus sit possidenti dispositio, ea etiam regulariter communionē conjugalinon afficiuntur, imprimis ratione effectuum soluto matrimonio adhuc durantium. Quid si ejusmodi bona marito fuerint æstima-

æstimato concessa. v. MEV. ad JUS LUBEC. lib. I. tit. 8. art. 8. Exceptiones vide apud GORIS. l. cit. num. 32.

- (f) Bona fideicommissaria certo respectu pro alienis habentur. WESEL. de *Connubiali bonorum Societate* Cap. I. §. 87.
- (g) De conflictu Statutorum in hac de communione bonorum doctrina multis egerunt WESEL. de *Connubiali bonorum Societate* tr. I. n. 100. GORIS *adversar. tr. I. cap. 6.* VOET. *ad tit. 2. lib. 23. ff. §. 15.* Quæritur: Si matrimonium contrahatur inter personas, quæ bona quedam possident alibi sita, quo loco nulla recepta est bonorum communio in loco domicilii vigens, quo jure bona extra domicilium sita censi debeant? Hoc casu quidam volunt conditionem bonorum ex legibus ac juribus loci, in quibus sita sunt, esse æstimandam. ARGENTRÆUS *ad Confv. Britan art. 218. gloss. 6. num. 33. 34. & 35.* PECK. *de testam. conjug. lib. 4. cap. 28.* VOET. *in tract. de familia ercif. cap. 4. num. pen.* Nobis autem contraria arripit opinio, cum verisimile sit, conjuges in eas ratione bonorum suorum convenisse leges, quæ in domicilio observantur: hæcque præsumptio variis accidentibus circumstantiis augeri potest, e. g. Si alteruter conjugum nesciverit jura loci, in quo bona illa sita sunt, si ea constante matrimonio vel accesserint vel acquisita fuerint. Quamvis etiam eadem facilitate opponi posset præsumptio, quod conjuges in bonis alibi sitis non recedere voluerint a jure in illis locis recepto; attamen gravior ac magis fundata est præsumptio, quod jura sua in bonis censi velint ex legibus domicilii, ad quas illa omnino examinanda sunt, nisi expressis pactis aut actibus ab illis recesserint. Eadem pene respondemus ad alteram quæstionem, æque multis dubiis vexatam: an conjugibus domicilium transferentibus ex loco, in quo communio bonorum introducta in alium, qui illam communionem ignorat, ea quoque tollatur? Subsistere illam communionem æquum

D

esse

esse censemus, cum matrimonium contrahentes sine pactis dotalibus jura sua circa bona submiserint juri in loco contracti matrimonii obligationem producenti.

§. IV.

SECUNDO observamus terminum, a quo *hæc communio bonorum conjugum initium capiat*. Requiritur consummatio legitimi matrimonii, ad quam regulariter jura germanica ingressum thori conjugalis, (a) sive consensionem thalami exigunt, ulterius progrediuntur jura, quæ concubitus, procreationem vivi partus (b), annuam cohabitationem (c) & convictum præcedere volunt. Sed sufficere posset, si accesserit benedictio Sacerdotalis, quæ ex moribus nostris ad legitimam matrimonii consummationem requiritur; interim jure recepto standum. Patet ex his hanc bonorum communionem regulariter non extendendam esse ad SPONSALIA in quibus tamen certis casibus (d) effectus hujus communionis admittere, non iniquum foret.

(a) Probari potest hæc necessitas consensendi thori conjugalis infinitis pene textibus legum germanicarum. *JUS SAXON. libr. I. art. 45.* Und ob wohl ein Mann seinem Weib nicht ebenbürtig war, ist er doch ihr Vormund, und

und sie ist seine Genosin, und tritt in sein Recht / wenn sie in sein Bett tritt. *Add. libr. 3. art. 45.* Das Weib ist auch ihres Mannes Genosin aller der Ehren und Würdigkeit, die der Mann hat zu Hand, als sie in sein Bett tritt: *ad quem locum notandum, quod verba aller der Ehren und Würdigkeit die der Mann hat ex interpolatione recentioris manus adscripta.* *Jus WÜRTEMBERGENSE P. IV. tit. 2.* hanc thalami consensionem his verbis describit, zu ehelichen Beylager komen und die Deekin beschlagen. Huc forte referenda sunt verba Statuti COMIT. RAVENSBERGICI: *In SEDE NUPTIARUM dant Sponsus & Sponsa mutuo res suas, nisi velint interponere differentiam.* *V. HERT. de Societate facto contracta Sect. I. §. 4. conf. WESEL. de Connubiali Bonorum Societate tr. I. n. 30. & 44. GORIS. l. cit. cap. 2.* Sed quæri hic potest, quid jura nostra per consensionem thalami innuere velint? Nobis ad plenariam matrimonii consumationem respexisse videntur, quæ in illa corporum communicatione non inepte a majoribus nostris statuta fuit. Hinc vix persuadere nobis possumus, actum hunc consensionis thalami in nuda aliqua solennitate acquiescere, cum alias eundem effectum pio Sacra benedictionis ritui adscribere perinde fuisset. Pleraque jura, quæ ingressus in thorum mentionem fecerunt, de eo ita loquuntur, ut satis clare cohabitationem aliquam conjugum designent. Ita REFORMAT. FRANCOFURT. *P. 2. tit. 3. §. 5.* requirit: *Daß beyde Ehegahl öffentlich zu Kirchen gangen, ehelichen beygelegen, darauf einander Beywohnung gethan, und also rechte Eheleute worden.* Concordant instituta civitatum Belgicarum, quæ moribus nostris in hoc capite proxime accedunt. *V. STAT. ULTAJECTINA. Rubr. 22. art. 1.* *Want kommen sy tot eenen tassel en tot een bedde soo is gemeine, wannt, sy alleen een liiff sollen wesen.*

D 2

Consen-

Consentiunt STAT. DIOECESIS VIANENSIS. art. 2. *Soo haest sy luyden na voorgeande geboden, den anderen wetteliick getrouwt, ter eener tafel gegeten ende den andern beslapen sullen hebben;* quò loco per vocabulum *beslapen* coitum denotari exposuit MUELEN in *observat. ad h. l.* Quamvis autem libere largiamur, decori regulas vix permittere, ut curiosius in illam inquiratur circumstantiam, & sufficere possit ex thalami conscensione enata consummati matrimonii præsuntio: menti tamen iurum nostrorum vix convenire credimus sententiam, qua asseritur, nudam appositionem in lectum, wann die Braut dem Bräutigam ins Bett bengesehet wird, pro ingressu thori conjugalis haberi, ut si Sponsa subito vel post paucas horas moriatur, Sponsus nihilominus dotem vel pleraque alia pactis dotalibus comprehensa, vel etiam statuto ac consuetudine sibi debita lucri faciat. CARPZOV. P. 3. Conf. 19. def. 4. num. 7. 8. BELIST. de connub. p. 3. cap. 5. Hæc cautela a causarum patronis excogitata videtur, ut ita succurrere possint conjugibus, qui alias spe lucris conjugalis propter inopinatum supervenientem casum cadere debent. Sane iuribus, quæ illam thalami conscensionem tam serio exigunt, ut ne quidem antecedenti benedictioni sacerdotali tribuere velint effectus matrimonii quoad lucra matrimonialia, v. CONSTIT. SAXON. XIX. Part. 3. JUS PRUTEN. lib. 5. tit. 13. art. 5. §. 7. levi & inefficaci quadam solennitate illuditur: imo non videmus, quomodo principia doctrinæ cohæreant, quando conscensionem thori conjugalis, detecta unius ex conjugibus impotentia effectus juris succedendi denegatur, quæ ex nuda conscensionis ceremonia conjugum alterius mox mortem appetituri lecto accumbenti liberaliter conceditur.

(b) Nonnunquam effectus hujus communionis a nati-
vitate

vitate liberorum von der Vererbung dependet; ea in
 quibusdam territoriis matrimonia sterilia a fecundis
 distinguntur. Vigettale jus in SILESIA & vicinis
 regionibus, atque fundatum in jure ecclesiastico
 Kirchen-Recht appellato, quod WENCESLAUS Episco-
 pus Wratislaviensis anno MCDXVI. constituit & anno
 1567. ab Episcopo CASPARO renovatum fuit. In illo
 enim *art. 3.* sequentia verba leguntur: würde es aber
 Sache, daß sich die Menschen in der Ehe vererbten, und
 Kinder hätten viel oder wenig, so soll die Helffte des Gu-
 tes bleiben bey deme, daß lebend ist, wenn es von der
 Vererbung wegen ein gemein Gut ist worden.
 Conf. Kays. und Königl. das Erzhertzogthum Schle-
 sien concernirende privilegia und statuta *Part. 1. pag.*
2. Commentarii instar sunt, quæ SCHICKFUS *Chron. Siles.*
lib. III. cap. 33. adduxit: in solchen Falle sagt der dritte
 Artikel des Kirchen-Rechts, daß die Vererbung unter de-
 nen Eheleuthen ein gemein Gut mache, da denn die Ver-
 erbung auff so weit gedeutet wird, daß dieselbe für richtig
 zu erkennen, wann nur die Geburth so weit lebendig zur
 Welt geböhren, daß es die vier Winkel des Gemachs
 beschreyen, d. i. daß manns in allen vier Winkeln hat
 hören können. Ob nun gleich bald darauf das Kindlein
 die Welt hinwiederumb gesegnet, und keine Erben mehr
 aus dieser Ehe gefolget, so bleibet doch die Vererbung
 von denen Eheleuthen richtig, und diese macht unter jetzt
 gedachten Eheleuthen eine rechte communionem und
 societatem bonorum. HENEL. *de communione bonorum*
inter Conjuges in multis Silesia locis recepta p. 496. Simile
 exemplum LUSATIA, imprimis autem in statuto ZITTA-
 VIENSI nobis se offert, ubi in successione conjugum
 respectus habetur, *num liberi in matrimonio suscepti fue-*
rint nec ne? vid. *Dissertationem V. Consult. Dn. JOHNE*
de differentia juris statutarii Zittaviensis à jure civili inter

SCRIPT. RER. LUSAT. *Tom. II. pag. 153.* Neque hæc consuetudo in his Germaniæ oris tantum obtinuit, verum ejus quoque vestigia in remotioribus provinciis etiam occurrunt. In JURE PROVINCIALI PALATINO *P. 4. tit. XI.* hæc consuetudo inter irrationabiles refertur verbis: wie denn auch nun solcher Ursach willen hin und wieder in unsern Churfürstenthum mancherley, wiewohl ungleich, irrig, und theils böse, übermäßige Gebrauch eingerissen; als wenn ein Kind, wie man es genennt, die vier Wände beschreyen, daß alsdenn die Eheleuthe, obschon solch Kind vor ihnen gestorben, ein ander dennoch ohne alle Mittel und durchaus geerbt: quamvis forte non desint rationes, quæ hunc morem ab iniquitate liberare possint. Caterum de modo probandi vitam partus, de qua allegatæ constitutiones & leges meminerunt, jam quædam leguntur in LEG. ALAMANNORUM *tit. 92. add. BEYER. in Post. ad Instit. Lib. 1. p. 10.*

(c) Annuam cohabitationem inter conjuges requiri refert WESEL. *l. cit. pag. 10.*

(d) Disputatur inter JCtos, an effectus legitimi ex consummato matrimonio procedentes asserendi sint alteri desponsatorum, qui ad consummationem matrimonii paratus, alterius contumacia ac mora impeditus est, intercedente tandem contumacia partis morte omni consummandi matrimonii spe privatur? Aqvissimum censemus innocentis partis jura tueri, eamque ad percipiendos consummati matrimonii fructus admittere. Cum enim jura concedant, ut Sponsa in bona Sponsi inique consummationem conjugii detrectantis immittatur, prout docet sententia Scabinorum Lipsiensium apud CARPZOV. *lib. 2. jurp. consist. def. 136.* Da er obangeregten rechtlichen Erkenntniß mit Vollziehung der Ehe nochmals schuldige folge zu leisten in Verweigerung stehen würde, er mit Landesverweisung in Straffe genommen, auch die Klägerin so dann nichts weniger

weniger / als ob sie ehelichen mit ihm getrauet /
in seine Güter eingewiesen werden soll: non videmus,
quæ dissentienti sufficiens adsit ratio, ne idem in
memorato casu fiat, imprimis si præcesserit impræ-
gnatio. Quare non dubitamus idem asserere illo casu,
si ex desponsatis alteruter, benedictione impetrata
sacerdotali, ante solennem illam thori consensio-
nem, anticipato tamen concubitu moriatur; quem
a lucro bonorum prorsus excludere nimis durum
nobis videtur, cum alias leges vitium præcedentis
concubitus per subsecuta legitima sponsalia tollere
soleant. Proinde etiam in SAXONIA per DECIS. XLIX.
constitutum, ut liberi ex parentibus post sponsalia
ab his rite celebrata ante copulam sacerdotalem nati,
si alteruter parentum ante consummationem matri-
monii moriatur, pro legitimis sint habendi & ad eo-
rum hæreditatem, ut veri hæredes, admitrantur. Quare
autem parentibus non itidem legitimi matrimonii
effectus competere debeant, vix assequimur. Si ob-
jiciatur, mereri illos, ut in pœnam anticipati concu-
bitus lucro matrimonii destituantur; non inficiamur,
posse a Legislatore talem pœnam definiri, non autem
credimus a Doctoribus pœnam talem nullibi defini-
tam ex mero opinandi studio posse introduci, præfer-
tim si juri scripto alia placuerit pœna, prout exemplum
reperimus in allegata Decisione Saxonica, quæ de
pœna parentum anticipantium concubitum disponit:
die Eltern aber nichts destoweniger nach Inhalt der Ehe
und Kirchen-Ordnung bestraffet werden sollen. Aver-
santur alias jura duplicem pœnam. Neque nos
BESOLDI rationes *Consil. 297. qu. 2.* neque STRYKII argu-
menta ad BRUNN. *jurisprud. eccles. lib. 2. cap. 17. §. 40.* in
contrariam sententiam trahunt, cum in legibus ma-
gis mens ac scopus dispositionis, quam nuda verba
sint

sint inspicienda. Nimum certe tribuunt solennitati consensionis thalami, qui in præjudicium superstitis conjugis ac partus propter nudæ ceremoniæ defectum bonorum lucrum eripiunt: add. PERILL. DN. de BERGER in *Oeconomia juris Lib. 2. tit. 4. not. 2.* CARPZOV. P. III. Con. XIX. def. 9.

§. V.

TERTIO consideramus MODUM, quo hæc *bonorum* communio constituatur. Jura nostra præter matrimonii legitimam consummationem nihil exigunt: neque opus est bonorum traditione, (a) imprimis si communio omnia sine discrimine attingat bona. Quod si autem communio certum bonorum genus afficiat, prudentiæ est, cum ineunte tum dissoluto matrimonio INVENTARIUM (b) conficere, quod etiam in quibusdam locis a legibus imperatur.

(a) Cum hæc communio immediate proveniat ex matrimonii consummatione, non necesse erit plura quam quæ moribus ac legibus recepta sunt, requisita statuere, aut traditionem aliquam cum JOH. PHIL. MONSPEL. *Respons. 4. num. 33.* fingere. add. GORIS. *l. cit. cap. I. pag. 10.*

(b) Inventarii utilitas atque necessitas elucet imprimis in communione acquæstuum conjugum, quorum computatio sine fideli consignatione bonorum non fieri potest. Proinde a Fac. Vit. referente PERILL. DN. de BERGER in *Oeconomia juris Lib. 2. tit. 4. num. 4. pag. 465.*
respon-

responsum fuit, quod antequam duo inventaria, quorum alterum tempore pactorum dotarium, alterum mortuo conjuge confectum sit, conferantur qualitas ejusmodi bonorum intelligi non possit. Consultum hinc quibusdam Legislatoribus visum fuit superstitem conjugem de inventario conficiendo admonere. Confer JUS PROVINC. BADENSE *Part. 6. tit. 5.* Und damit aller Betrug und Gefährlichkeit um so viel destomehr verhütet werde, so sollen vor aller Theilung solche Haabe und Güter, durch das überlebende in Beysehn unserer Beamten, etliche der Kinder nächsten Bluts-Freund oder Vormünder, samt zweyen Gerichts-Personen, wo möglich innerhalb Monats Frist nach dem Todes-Fall eigentlich verzeignet und inventiret werden.

§. VI.

QUARTO respiciendum est ad EFFECTUS
(a) hujus communionis bonorum conjugali-
um, quorum alii constante, alii soluto matri-
monio se exerunt. *Constante matrimonio* ob-
ligantur Conjuges ad sibi invicem communi-
canda bona & operas (b), gaudent compos-
sione (c), bonorum immobilium alienan-
di facultas (d) plerumque limitata, quæ re-
gulariter non nisi consentiente utroque con-
jugum permessa, denique æris alieni (e) ex
communibus bonis solvendi obligatio nascitur
æque ac communicandi lucris (f) necessitas.

(a) Licebit in his tradendis materiis brevius versari
E atque

atque per indicem modo indicare, quæ ulterius deducenda forent, si id instituti & temporis ratio permitteret. Figenda autem hic sunt certa principia, quæ in sequentibus acquiescunt. *Primo* notandum, quod communio illa bonorum conjugalium magis ex effectibus, quam nomine & appellatione sit æstima-
 manda: non enim inficiamur, nomen communionis bonorum pene in multis territoriis oblitteratum esse; docet tamen experientia ejus effectus non plane sublatos esse. Hinc concludimus *Secundo*, quod in aliis locis atque provinciis, in quibus residui hujus communionis effectus deprehenduntur, illi non ex juris hanc communionem prorsus ignorantis, sed domesticis principiis dijudicandi sint: Patet etiam *Tertio*, quod quidem omnes hi effectus commemorandi convenient naturæ communionis bonorum, minime autem conjunctim semper observentur.

(b) Quod si hæc obligatio deficeret, nulla communio concipi posset. RODENBURG. *de jure conjug. tit. 2. c. 5. num. 14.* Idque non tantum de bonis, verum etiam de operis dicendum, ad quas vel ex ipsa natura matrimonii conjuges tenentur. Conf. JOH. STRAUCH. *de jure maritorum in uxores resque uxorias.* STRYK. *in usu moderno tit. de ritu nuptiarum tb. 52.* Æqualis hic utriusque conjugis obligatio, quæ ex antiquissima hac bonorum conjugalium communione orta est; proinde cum iis facere non possumus, qui uxorum obligationes ad operas marito præstandas ex solis legibus romanis derivare volunt. Conf. *thesin III. lit. c.*

(c) Hoc compositionis jus clarissime exprimitur notissimis illis textibus juris Saxonici & Svevici: Mann und Weib haben nicht gezwungen zu ihren Leben. L. N. lib. I. art. 31. add. SPEC. SVEV. cap. XLVI. Proinde etiam uxor dicitur mit ihren Manne in gleicher Gewehr zu

zu ſehen / 2. R. lib. 1. art. 45. Ein Weib mag auch ohne ihres Mannes Urlaub ihr Gut nicht vergeben, noch ihr eigen verkauffen, noch ihr Leihgedinge auflaffen, um daß, daß er mit ihr in der Gewehr ſizet. add. JUS WEICHB. art. 24. & CONST. ELECT. SAXON. 33. per verb. Dieweil die Witbe mit dem Manne bey ſeinem Leben in gleicher Gewehr geſeßen. SPEC. SVEV. cap. 309. SCHILT. Exerc. ad ff. 45. §. 52. Communicatur hæc poſſeſſio i- pſo jure citra factum. FERD. CHRIST. HARPPRECHT. in tract. de renuntiat. Acquaſt. conjug. non obſtantibus aut contradicentibus juris civilis principiis l. 1. §. 3. l. 29. ff. de a. vel. a. poſſ. Certe facta, quæ ad acquirendam hanc compoſſeſſionem ſufficere perhibentur a JCtis, ita ſunt comparata, ut ſive omittantur ſive comittantur, nobis perinde eſſe videatur. Sufficere enim qualecunque factum aſſerunt, e. g. clavium acceptionem, deambulationem in fundum, & ſimilia. Nobis qualecunque factum pene idem eſt, ac nullum factum. Effectus hujus poſſeſſionis varii ſunt, quos recensuit in doctiſſima diſſertatione de poſſeſſione Uxoris imprimis Saxonice Vir ſupra noſtras laudes poſitus PERILL. DN. de BERGER Volum. diſſ. p. 1583. Cæterum hæc poſſeſſio communium bonorum differt quidem ab ipſa bonorum communione, vix tamen aliter quam effectus a cauſa differre ſolet; neque confundenda eſt cum poſſeſſione, quæ ex jure familiaritatis provenit. v. STRYK. diſſ. de jure familiaritatis. cap. ult.

- (d) Qui rem ſine alterius conſenſu non poteſt alienare, tenerur jure reale agnoſcere ejus, qui alienationem impedire poteſt. Inde conſtat, quid ſentiendum ſit de conſenſus neceſſitate, quem uterque conjux in alienationem imprimis rerum immobilium moribus antiquis dare tenebatur. Nam, quamvis jure ferme

universali Germaniæ ad translationem bonorum præcipue avitorum consensus requireretur hæredum v. BEIER. *in jure german. lib. II. cap. XI. p. 175.* primario tamen conjugis approbatio accedere debebat. Probant id antiquissima emtionum & venditionum instrumenta, quæ consensus conjugalis clarissimam mentionem faciunt, prout docent Jctus Helmstadiensis Celeberrimus DN. KRESS. *dissert. de equitate successionis conjugum Cap. V. & B. DN. SPENER. Sect. I. tract. de usufructu maritali §. 33.* Addimus illis exemplum venditionis annuorum reddituum factæ a. 1432. in pago quodam Vetteris Marchiæ. Verba huc spectantia ita se habent: *Ik Ebel Hoddendorpe wonhaftig to Oldenthim bekenne und betughe oppenbahr mit dessen open brieve vor allen de en seen, edder horen lesen, dat ik mit wolbedachten Mude, Rade und Vubord myner rechten Erven und myner Frunde, und mit Vubord Gertruyden myner elicken Hausfruvve* **reche und redelicken verkofft hebbe und verkope to eygenden mit craft des ses brieves N. N. und deme dessen brief mit seinen Willen best desse nascreven und jårlicke Plege de hir na bescreven sijn Ec. Ec.** *Vor dit vorgenumet Gut best mir er N. N. gegeben und wol to danck betalet neybenryn marck Sulvers, de ganz in myne und myner Erven Nutt und Fromme sind genomen ----- Und ick Ebel Hoddendorp vor genumet hebbe vor my vor Gertruyde myner erliken Husfruvven und mynen rechten Erven desse vorsecrevene Leen Gude en N. N. vor mynen gnedigen Herrn den Marckgraven in ere Nutt und Frommen to kerende gentlicken und al verlaten als sy my und meinen Erven von dem Hochgebohrnen Forsten und Herrn Ern Johannis Marggraven to Brandenburg voreygent und to eenen rechten eyghen vorsegelt und gegeben sint. Okn vortye ick vorbenomede Ebel*

von

von Hoddendorpe vor my, Gertruyde myner Hufsfruve
 und myne rechte Erven und hebbe offgelaten vor
 Richter und Buren in den Dorperen N. N. und hebbe dessen
 erbenameden ern Hermann meyneckens wedder in dese vor-
 screven Rechte genist in gegenwerticheit der Richter und Bu-
 ren - - - Alle desse vorscreven Stucke und eyn ijewelck besun-
 dern lowe ick Ebel Hoddendorp vor my und myne rechte Erven
 und besundern vor Gertruyde myner Hufsfru-
 wuen, Ern N. N. stede und veste und unverbroken to balden-
 de - - - - dessto tughe und merer bekenntnisse hebbe ick vor my
 und vor myne rechte Erven und vor Gertruyde myner Hufsfru-
 wuen myn inghsegel mit rechten wirtschap und mit guden willen la-
 ten hanghen an dessen open brieff: do gegeben und gescrepen is
 na Godes Bort dusent Jar vierhundert Jar, dar na in dem
 twe und drittigsten Jahre des andern Sondags na dem bilgen
 Paschen, als man singet *Misericordia Domini*. Non autem
 solum in alienatione bonorum immobilium consen-
 sus utriusque conjugis, quorum interest, requiritur;
 verum etiam æquitas exigit, ut in arduis ac gravio-
 ribus negotiis, in quibus facile periculum & invin-
 cible damnum uterque conjux subire potest, utrius-
 que consensus præcedat. *Æquisissimum igitur est*
quod statuit JUS MINDENSE Tit. VI. art. 2. Wenn sich
 ein Mann in eine Societät einlassen will, soll er solches
 mit Vorwissen seiner Haus-Frauen thun/ oder sie ist auf
 den Fall/ wie vorgesehet/ davon nichts zu bezahlen schul-
 dig.

- (e) Nihil apertius bonorum communionem demon-
 strat, quam æris alieni solvendi obligatio. Tollit ea
 bonorum separationem, cum quoque alterius con-
 jugis bona afficiat, & debitis ab altero conjugum
 contractis oneret, quod a juris romani institutis lon-
 gissime recedit. v. tot. t. C. ne uxor pro marito, Auth. si

qua mulier C. ad SCr. Vellej. WIBEL. tract. de contr. mal.
 Inprimis juris patrii a romano secessus in oculos
 maxime incurrit, si debita unius conjugum absor-
 beant omnia alterius bona, quod sæpius accidere so-
 let in iis locis, in quibus communio illa bonorum
 universum corpus includit; quibus locis valet illa
 paroemia gallica: *qui epouse femme, epouse ses debtes*, vel
 belgica: *die de mann trouut, die trouut oock de Schulden*.
 V. HERT. *paroem. jur. germ. Vol. 1. n. 70.* Admodum di-
 stincte de aris alieni communione loquitur JUS DAN-
 TISCANUM. *cap. 39.* Diweil Mann und Weib nach Fle-
 mischer Erbgerichtigkeit, und vermöge Cullmischer Frey-
 heit, in ungetheilter Gemeinschaft derer Güter auf glei-
 chen Beden und Verderb in gesampter Hand und gleich-
 mäßiger Gerichtigkeit sitzen, sollen auch alle Schulden,
 die durch Kauffmannschafft oder ander Gewerb, wie die
 Nahmen haben mögen, gemacht werden, aus ihren bey-
 den vollen Gütern, ohne alle prerogativen privilegii
 dotis oder einige Gerichtigkeit oder Mit-Gift, oder an-
 derer Begnadigung, so sonst in denen geschriebenen Rech-
 ten, dem fräulichen Geschlechte verliehen sindt, bey Leben
 oder nach todter Hand gegolten und bezahlet werden:
 deswegen auch keine Frau; die unsere Bürgerinn ist, nach
 tödtlichen Abgang ihres Mannes Ir keiner eiserener Brief
 moratorie oder Indulten, dadurch sie dasjenige, was sie
 zu ihren Mann gebracht oder ihr angeerbt ihren Credi-
 toren zu schaden, oder Verkürzung zuvor ausnehmen
 mögte, zu genießten haben soll. Da aber eine Frau nach
 Absterbung ihres Mannes den Schlüssel auf die Baar
 legte, und mit ihren tällichen Kleidern aus den Gütern
 ginge, diese soll sich von der Creditoren Zusprache befrehet
 haben. CASP. SCHÜTZE im Verichte von Erbfällen nach
 Magdeburgischen Sächsischen und Cullmischen Rechte.
 Msct. Cæterum cum hæc obligatio admodum odio-
 sa sit,

sa fit, & duram quodammodo innocentibus conjugibus eorumque liberis imponat conditionem, factum ut multæ excogitatae fuerint quaestiones ac distinctiones, quæ temperando rigori hujus communionis inservire creduntur. Non vacat in eas jam controversias descendere, quas alii integris tractatibus excusserunt. V. LAUTERBACH *diff. de ere alieno in societate conjugali contracto solvendo*. Præcipua dubia, quæ hic moveri solent, eo redeunt: an in hanc obligationem etiam *es alienum* veniat ante tempora initi matrimonii contractum? an tantum ea debita, quæ post consummatum matrimonium oriuntur, ad hanc communionem pertineant? an debita, quorum onus in alterum conjugum simul devolvitur, tantum præstanda sint, si modo ob conjugalis societatis utilitatem vel ob onus, quod eidem incumbit, facta fuerint? an bona communia principaliter vel modo in subsidium obligentur? an non sufficientibus bonis communibus conjuges teneantur ex propriis & separatis bonis satisfacere? quæ quidem quaestiones, quamvis magno conatu & subtilioribus argumentis disputentur, facilius solvi possunt, si principiis hactenus de communione bonorum conjugaliū adductis inhærere placeat. Nisi nos omnia fallunt, sequentibus regulis tota controversia componi potest, I. Si communioni bonorum ex jure loci omnia bona communicentur, *es quoque alienum* sine discrimine temporis & qualitatis debiti commune est. II. Si communicatio ad certa tantummodo bona moribus & jure restringatur, obligationis alieni non excedere potest quantitatem communium bonorum: adeoque bona conjugibus propria & separata intacta servanda sunt. III. Si pateat communionem bonorum moribus vel lege certum aliquem finem vel scopum præfixum habere, necessitas solvendi *eris alieni* ex eo erit æstimanda. Ad tria hæc principia omnia collineare nobis videntur, quæ in hac materia disputantur, vel in legibus statuuntur.

tur. Facile esset per exempla ire, atque ex Germaniæ juribus ac statutis, quæ adduximus, principia adstruere: sed vetat illud instituti angustia.

- (f) Ex iis, quæ de ære alieno ac damno in communione bonorum conjugali diximus, quid de communicando lucro dicendum sit, vi contrariorum facile constare potest.

§. VII.

Soluto matrimonio non minores effectus se produnt; continuatur enim regulariter hæc communio (a) usque ad divisionem & subsequentem separationem; percipit superstes emolumenta ac fructus communium bonorum, quod percipiendi jus usufructum appellare (b) solemus, minime ex doctrina juris romani de usufructu dijudicandum; cedunt denique superstiti vel omnia bona (c) vel certa bonorum pars, in cujus quantitate determinanda jura particularia differunt. Inde enata est *Portio Statutaria* (d), hæcque successionis conjugum in Germania prima sunt fundamenta; variant autem non raro hi effectus, si adsint ex matrimonio liberi, si superstes ad secunda vota transeat, aut in viduitate (e) persistat.

- (a) Plerumque enim non tenetur superstes conjux ad divisionem vel separationem, quæ vel arbitrio ejus relinqu-

relinquitur vel tantum in certis circumstantiis imperatur. Referri huc potest antiqua parœmia: lāngst Leib, lāngst Guth: qua significatur, superstitem conjugem in possessione bonorum diutius permanere. Conveniunt hæc cum locutione JURIS LUBECENSIS. *P. II. tit. 1. art. 2.* In dem gesamten Guth im Geden und Verderb siken. Hinc communio cum liberis continuari videtur WESEL. *l. cit. tr. 2. cap. 4.* GORIS. *adversar. tract. 1. c. 9. nostra*, inquit, *inter conjuges societas largior multo est & efficacior, utpote, quæ, cum alterutrius vita finem non accipit, sed in liberos usque aut ceteros defuncti hæredes cum superstitibus continuatur.* In partes hic trahi non possunt *l. 59. ff. pro socio add. MEY. ad Jus Lubec. p. 2. tit. 2. art. 1. add. n. 1.* Maluerunt alii hoc jus conjugum appellare *jus retentionis arg. JUR. WEICHBILD. art. 24.* Desgleichen darf sie (vidua) auch die Gewehr des Gutes nicht räumen / quod diversum plane esse a jure retentionis ex jure civili descendente, solide deduxit PERILL. de BERGER. in *dissert. de possessione uxoris imprimis saxonica cap. 2. §. 7. pag. 1592.* Appellatur hoc Jus continuandæ communionis in JURE BADENSI, *P. VI. tit. 6. der Beysiß.* Daß ein jeder Ehemann / der seine Hausfrau überlebt, in derselben Haab und Güter den Beysiß, Verwaltung und Administration haben solle. *add. JUS PALAT. PROV. Part. IV. Tit. 13.* Quid sentiendum de bonis, quæ finito matrimonio per hæreditates, aliosve modos acquiruntur? vide doctissimam disquisitionem JOH. SCHÜTERI, Erörterung der Frage, ob ein Witber oder Witbe schuldig sey dasjenige so sie nach Absierben ihres Ehegatten durch Erbfälle gewonnen einzubringen. Hamb. 1698.

- (b) Otium nobis hic fecit dissertatio doctissima de usufructu materno juris Germanici imprimis Hamburgensis, quæ nuper a DN. RUMPFIO Hamburgensi, Præside Viro Excellentissimo

issimo DN. HEINECCIO ventilata fuit: pleraque de usufructu materno dicta ad paternum applicari & transferri possunt.

- (c) Permanere solebant omnia in superstitis potestate, si nulli superessent liberi, & bona non essent feudalia, avita, aut fideicommissaria. Hæc conjugum jura esse Hildesie, Ulmæ, Castellis, ac in pluribus aliis Germaniæ locis, refert HERTIUS in *epidipnide paroemiarum* n. XVII. Vol. II. Opp. Tom. II. p. 446. quo loco antiquum proverbium, *wer den Kopff hat, schiret den Bart*, interpretatur. PISTOR. in *thes. paroem. juridic.* p. 1. n. 8. Non abludit alia paroemia: *der letzte soll die Ehre zuthun*. Hoc etiam casu conjuges vivi sibi olim omnia bona tradere solebant, MARCULF. *libr. 1. cap. 12. & libr. 2. cap. 7.* Et eo respiciunt pacta illa, quæ in Hassia vicinisque regionibus imprimis Dioeceseos Moguntinensis inter neogamos celebrari solent, quibus in eventum deficientium liberorum vulgatissima formula ita conveniunt: *Sterbens, Fülle bey der verlobten Persohnen betreffend, so setzen sie Hutt bey Schleher und Schleher bey Hutt.* Conf. JOH. GEORG. WERNER. *diff. de pactis dotalibus* sub formula *Hutt bey Schleher und Schleher bey Hutt.* Adde STRYK. in *usu mod. ad Tit. unde vir & uxor.* JUS MINDENSE. *lib. II. tit. 2.* Wenn keine Erben in absteigender Linie vorhanden, und liesse ein Mann seine rechte Frau, oder die Ehefrau ihren rechten Mann hinter sich, so erbt der Mann die Frau oder die Frau den Mann.
- (d) Non conveniunt jura particularia neque in quantitate apud superstitem conjugem ex bonis permanente neque in modo divisionis. Proxime ad communionis naturam accedit, si dimidia bonorum pars superstiti conjugi cedat. Quod si moribus aut legibus scriptis aliud placuerit, in illis acquiescendum.
- Inaqua-

Inæqualis bonorum divisio, tempore finiendæ communionis faciendæ, non tollit communionem, quemadmodum ad eam constituendam æquales conjugaliū bonorum partes non præcise exiguntur. Ita quoque non ubivis illa portio ex communibus bonis assignatur, sed separatis superstitis conjugis non tantum propriis bonis, verum etiam aliis lucris, detrahitur ex bonis defuncti, non semper requisita bonorum collatione. Succurrit Statutum ARGENTORATENSE, quo superstiti conjugī permissum est ex acquæstu conjugali & præsentē suppellectile portionem decem pondo & quinque asses *zehn Pfund und fünf Schilling* præcipui nomine & sub titulo *für die Liebthat* deducere: In multis MARCHIÆ locis viget consuetudo, ut in divisione bonorum communium superstes hæres præripiat ein *aussgemachtes Ehebett*. Quid dicendum de locis, in quibus Heergewetz & Geradzusus adhuc superest?

- (e) Præmiis ornarunt majores nostri viduitatem. *Vid. dissert. superius citatam de usufructu materno §. XV. XVI. seqq.*

§. VIII.

Cessat hæc bonorum communio confectis pactis dotalibus, divisione ac separatione bonorum communium instituta, soluto ob adulterium matrimonio, quandoque secundis nuptiis, renunciatione, ne tamen in tertii præjudicium cedat. Deficit in matrimonio nullo, illegitimo, minuitur, tollitur legibus ac consuetudinibus contrariis, non semper testamentis, quæ serius Germa-

nis nostris innotuerunt. Ignorant eam sæpius illustrium matrimonia. *En amplum dicendorum campum! Sed ad finem properandum est.*

§. IX.

Atque ita in compendio exhibuimus doctrinam de *bonorum communione*, quæ infinitis dubiis vexata & principiis peregrinorum iurium valde involuta est. Viget tamen adhuc in multis Germaniæ locis, in quibus in exilium acta videri potest, apertissima reliquit vestigia & luculentissimos effectus ad nostram usque ætatem provexit. Experiuntur ejus commoda non raro privatorum familiæ, quas ad conservandam atque continuandam felicem illam communionem, non leges, non statuta, non consuetudines compellunt, sed conjugum honestus ac sincerus amor, & communis salutis promovendæ studium provocat ac incitat, quibus tristitia ac insidiosa divisorum matrimoniorum exempla ante oculos versantur. Et ita sæpius bonis moribus magis, quam legibus proficimus.

Tantum.

COROL.

COROLLARIA.

1. **V**erum fundamentum praxeos juris acquiescit in discrimine genuino juris romani & germanici statuendo: generalis ac illimitata pro jure romano praesumptio immergit nos saepius in gravissimam morum patriorum ignorantiam.
2. Quaestio, utrum communio bonorum inter conjuges praefenda sit libertati conjugum separata bona possidendi in numerum illarum pertinet, ad quas absoluta ac generali quadam decisione respondi nequit.
3. Magnus abusus est pactorum dotalium & forte consultum foret, ut necessitas quaedam illa actis publicis insinuandi introduceretur.
4. Testamenta serius in Germania nostra innotuerunt, ac moribus ejus non semper respondent.
5. Jura, quae consensionem thalami ad consequendos effectus matrimonii civiles exegerunt, minime ad nudam aliquam ceremoniam, verum ad conjunctionem potius conjugalem respexerunt.
6. Ususfructus maritalis in Germania non sine verisimilitudine ex bonorum communione inter conjuges deduci potest.
7. Duo in jurisprudentiae romanae studio vitanda extrema, alterum, omnia in legibus illis vituperare, alterum, omnia vindicare velle.
8. Per benedictionem Sacerdotalem Sponsalia transeunt in matrimonium.
9. Benedictio Sacerdotalis non requiritur ad essentiam matrimonii.

CONSPECTUS DISSERTATIONIS.

1. **P**rinzipium communionis inter conjuges. *Definitio communionis bonorum differentia a pactitia communione.*

Nota. (a) *Origo c. b. an apud romanos recepta fuerit? quod (b) ex jure germanico, non ex jure canonico (c) aequitas communionis. (d) argumenta contra illam, (e) pacto etiam constitui potest.*

Tres

II. *Tres difficultates in doctrina de B. C.*

Not. (a) *diversa bujus communionis bonorum in diversis Germania territoriis conditio* (b) *dissensus jurisconsultorum* (c) *argumentatio a contractu Societatis ad b. c. fallax.*

III. *Agitur primo de natura bonorum communium.*

Not. (a) *de communione omnium bonorum.* (b) *de communione bonorum in diversis bonis* (c) *acquæstus conjugalis communio* (d) *cessat c. b. in feudis* (e) *in bonis avitis* (f) *bonis fideicommissariis* (g) *de collisione statutorum circa materiam de communione bonorum.*

IV. *Secundo consideratur Terminus a quo c. bonorum.*

Not. (a) *regulariter consummatio matrimonii & consensio thori conjugalis* (b) *quandoque ut ex matrimonio nascantur liberi* (c) *alibi annua cohabitatio requiruntur* (d) *at eadem in Sponsalibus obtineant.*

V. *Tertio consideratur Modus contrahende bujus communionis.*

Not. (a) *non requiritur traditio.* (b) *utile est inventarium conficere.*

VI. *Quarto effectus bujus communionis durante matrimonio.*

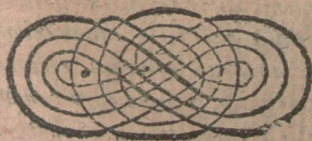
Not. (a) *quid in genere de his effectibus sentiendum.* (b) *Obligatio ad communicationem bonorum.* (c) *Composessio.* (d) *Prohibitio alienationis.* (e) *Obligatio aris alieni* (f) *nec non lucri & acquæstus communicandi.*

VII. *Effectus B. C. soluto matrimonio.*

Not. (a) *Continuatio b. c. usque ad separationem* (b) *Ususfructus in bonis communibus.* (c) *Retentio omnium bonorum vel portio Statutaria.* (d) *Temperamentum bujus communionis bonorum.*

VIII. *Contraria communioni bonorum ejusque finis.*

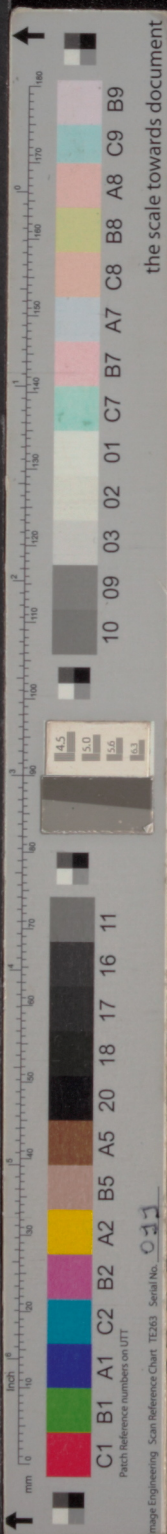
IX. *Conclusio Dissertationis.*



33. Matthesar, pragr. von Europa den Römischen Christen.
34. Matthesar, pragr. von Europa den Christen.
35. Treiber, de excussione sinistrarum, non dextra sinistrarum.
36. Treiber, de clausula codicillari.
37. Tresenreuter, de his qui heredes institui prohibentur.
38. Trues, de superstitionis conditoribus et propagatoribus.
39. Trues, logomachia in juris naturae doctrina.
40. Trues, de decore gentium circa belli initia.
41. Trues, de auctoritate et fide gentium et reipublicae.
Hann. Erudit von Wülker und Neunter.
42. Tribbechorius de commerciis.
43. — — — — —
44. Trier, de jure stipulae civitatis Francofurtanae ad Viadrum.
45. Trier, de officio Ordinarii in academiis.
46. Troppanneger, de potestate electorum et principum imperii circa jus nobilitatis subditis suis conferendis.
47. Troppanneger, de dote non promissa praestanda.
48. Troppanneger, de momento temporis.
49. Melis, an fideicommissarius suorum rerum fidei commissariam dominus sit, proptereaque non ex venditione aut permutatione rei fidei commissae acquisitam licet fuerit, a possessore inter medio gravato, postmodum alienata nihilominus tanquam rem fidei commissae subjectam, a tertio possessore vindicare possit.

50. Helis, de ^{jura} separatione in concursa Creditorum et utrum
huc jus in Saxonia superiori etiam post quinquennium locum
habeat.
51. Helis, quousque parentibus licitum sit liberis suis hereditatem de-
trahere et quid ad voluntatem parentum maxima nuncupati-
one probanda requiratur?
52. Helis, si quis nomen ipsum sub condit. evocationis acceptet, an
et qualem actionem habeat acceptans, adnegas eundem periculo exponen-
te: etc.
53. Helis, in quantum et quibus modis uxor pro marito valide se obliga-
re queat? et quid hac in re cum primis in Saxonia superiori sit
jura?
54. Helis, quousque superstes conjux, altera parte defuncta, in hono-
rum representatione defendi, capere ipsi competere queat?
55. Helis, an foris cum tertio contrahentis beneficio divisionis
gaudent?
56. Hoffmann. de origine, progressu et natura jurisprudentiae
criminalis germanicae.
57. Hoffmann, de revocatione testamentorum ex juris germanici
principiis explicata.
58. Hoffmann de coemeteriis ex urbibus tollendis, non videri
des Götter, Kaden und den Klöster.
59. Hoffmann. de communicationis bonorum conjugum non nati-
re atque principiis.
60. Hoffmann, de jure separandi aliorum a fūdo
61. Hoffmann, de donationibus propter nuptias.
62. Hoffmann, de jure consuetudinis.
63. Hoffmann, de die ac nocte nuptiali, non videri
des Brautnacht.





TIONIBUS PROPTER NUPTIAS.

35

rente lib. 6. de bell. Gall. c. 19. proditum:
ntas pecunias ab uxoribus dotis nomine acce-
tis bonis, æstimatione facta, cum dotibus com-
omnis pecuniæ ratio conjunctim habetur, fru-
ter eorum vita superarit, ad eum pars utrius-
uperiorum temporum pervenit. Si hæc testi-
ta sunt, si nimium exigimus ab ætate, qua
enta aut latebant, aut negligebantur, mi-
quod non vel ex sola nativa & domestica
um jurium, quæ in nuptiis observantur,
nt, morum illorum rationes non ex san-
um, sed patriis consuetudinibus esse pe-
ebant tot germanica nomina & verba, quæ
aniam pervenisse, aliquem somniare pos-
debatur. Huc referenda MORGEN-
ALITIUM, DONARIUM, GE-
eist aliaque quæ vel ex ipso sono originis
facile deprehendi potuissent, nisi illo tem-
i artificio fuisset habitum, Germanorum
ntiæ romanæ inferre & in ea primam ge-
aciem perdere. Hæc in præsentī ma-
nstrari possent, si liberum esset ad specia-
& in diversam DOTIS GERMANI-
LONUMQUE CONJUGALIIUM
mirere. Id vero nostrum jam non pati-
rspicientibus, quam vastus & difficilis hic
nem paucis & angustis dissertationis aca-
bsolvere, non permittitur. Placuit in alla-
is acquiescere, & de eo tantum, quod
udentia DONATIONEM PRO-
TIAS appellare solet, paucis dixisse.

F I N I S.

CON.